

Státní firmy hodnotily víc než půl roku s registrem smluv; pouze tři chtějí plošnou výjimku.

Tisková zpráva

Praha 2. února 2017 – Dvacet devět klíčových státních firem oslovila Otevřená společnost, o.p.s., aby zjistila, jak samotné podniky a společnosti hodnotí zveřejňování v registru smluv v prvních sedmi měsících jeho fungování. Odpověděla více než polovina firem, velmi různorodé odpovědi lze podle Adama Ruta z Otevřené společnosti shrnout větou, že s registrem se dá žít a údajná katastrofa se nekoná. K podpoře plošných výjimek se přihlásily jen tři společnosti. Poslanci přitom možná už v pátek budou rozhodovat o úplném vynětí těchto firem.

Zaměření průzkumu

Otevřená společnost, o.p.s. se na firmy obrátila s pěti jednoduchými anketními otázkami. Zajímalo nás, zda firmy řešily v souvislosti s registrem nějaký závažný problém, zda považují metodickou pomoc Ministerstva vnitra za dostatečnou, zda podporují vynětí určitých typů smluv či nějaké konkrétní již podané pozměňovací návrhy a na koho se firmy s žádostí o výjimky obracely.

Hodnocení transparentnosti

Prvním výsledkem průzkumu bylo zjištění transparentnosti oslovených firem, tedy zda jsou ochotné se podobného výzkumu zúčastnit. Odpovědi do 14 dnů zaslalo 55% oslovených firem (16), např. z pěti povodí odmítlo anketu pouze Povodí Odry, s.p.). Odpovědi se nepodařilo získat např. od Čepra, a.s. nebo Čeps, a.s. Přehled všech oslovených i kompletní odpovědi si můžete přečíst v příložené tabulce.

Plošné výjimky podporují jen tři firmy

K podpoře plošných výjimek se přihlásily jen tři společnosti (cca 10% oslovených): Explosia, a.s. zmiňuje dle ní nadbytečný požadavek na písemnost smlouvy a obavy některých partnerů vstupovat s ní do vstupních vztahů. Technický a zkušební ústav stavební Praha, s.p. uvádí, že *aplikace zákona v současném pojetí by pro náš podnik byla fatální*, a dále operuje s obchodním tajemstvím, které se ovšem dle Zákona o registru smluv nezveřejňuje. Plošné výjimky podporuje také Budějovický Budvar, n.p. s odůvodněním, že *zveřejňováním je nucen odkrývat ve vysoce konkurenčním prostředí své navázané obchodní vztahy, obchodní strategii, po léta budované know how i strategie svých obchodních partnerů*.

Výjimka pro České dráhy, a.s.

Zajímavá je odpověď od Českých drah, a.s., ze které vyplývá, že ČD, a.s. díky již dříve prosazené výjimce pro firmy obchodující s cennými papíry na regulovaných trzích v registru zveřejňovat nemusejí. Pohledem do registru pak zjistíme, že sice řadu smluv zveřejněných mají, ovšem zásadně jen druhou smluvní stranou. Podle odborníka Otevřené společnosti Oldřicha Kužílka se tak překvapivě rozšířila výjimka, kterou si původně vylobbovala ČEZ.

“Pokud tak významní správci veřejných miliard, jako jsou České dráhy, ČEZ a případně další, pomocí svých cenných papírů na regulovaném trhu vypadávají z registru, je to další typicky česká finta, jak zamlžit veřejné výdaje a moci s nimi hrát všelijaké hry, včetně ovlivňování mediálního trhu, sponzoringu a dalších vlivů na veřejný a politický život společnosti”, kritizuje tuto výjimku Kužílek.

S registrem se dá žít

Některé firmy problémy neregistrují (Mero ČR, a.s., Povodí Ohře, s.p., Povodí Labe, s.p.) nebo nekomentují (Česká pošta, s.p.), jiné sice mají výhrady, ale se zveřejňováním se vyrovnaly (Řízení letového provozu ČR, s.p., Povodí Moravy, Povodí Vltavy, Diamo, s.p., Podpurný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s., OTE, a.s.). Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s. spatřuje problém v údajném rozporu registru s ustanoveními zákona o bankách. OTE, a.s. zase upozorňuje na nejasný výklad výjimky týkající se smluv, jejichž plnění probíhá převážně v zahraničí. Jistou obavu také mají některé společnosti z blížící se účinnosti sankčního mechanismu v podobě neplatnosti nezveřejněné smlouvy.

Metodická pomoc je přínosem

[Metodiku Ministerstva vnitra](#), která má pomoci s aplikací zákona a jeho uváděním do praxe, firmy obecně vítají i při vědomí, že je pouze orientační a nemůže nahradit výklad soudů - např. Diamo, s.p. uvádí, že *metodická pomoc MV je dobrá. Bohužel ani na MV nemají s tímto novým produktem zkušenosti a neexistují precedentní rozhodnutí.*

S kým firmy jednají o výjimkách není jasné

Řada společností dle svých slov aktivně o výjimkách nejednala. Pokud už tato jednání připustily, nebyly firmy příliš ochotné sdělit, na koho se s žádostí o výjimky obracely - obecně na ministerstva, pod která spadají - např. Podpurný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s. odpovídá, že *společnost vždy uplatňuje své případné připomínky prostřednictvím ministerstva zemědělství*, případně na zákonodárce, které jejich podnik navštěvují.

Plošné výjimky neodpovídají požadavkům firem

Firmy, které odpověděly a lze je tedy považovat za otevřenější, se s registrem smluv vyrovnávají a pokud prosazují změny, týkají se konkrétních obtíží. Snaha o úplné vynětí je spíše ojedinělá. V pátek mají být přítom ve sněmovně projednávány pozměňovací návrhy, z nichž některé navrhují tyto společnosti a podniky zcela vyjmout. Poslanci ovšem také mohou hlasovat podle doporučení garančního Ústavně právního výboru, který navrhuje vrátit novelu do druhého čtení.

Více informací Vám poskytne:

Adam Rut – manažer programu Právo na informace, tel: 773 258 112; e-mail: adam.rut@osops.cz